

B0028192

awy etiat

37:008 (=081)
W253w

OPISM / MEC

Livros Grátis

<http://www.livrosgratis.com.br>

Milhares de livros grátis para download.

Presidente da Republica:
Fernando Henrique Cardoso

Ministro da Educacao e do Desporto:
Paulo Renato Souza

Secretario Executivo:
Luciano Oliva Patricio

WARANA SA'AWY ETIAT

OPISM / MEC

Maio / 2000.

Secretaria de Educação Fundamental:

Iara Gloria Areias Prado

Diretor do Departamento de Política da Educação Fundamental:

Walter Kiyoshi Takemoto

Coordenadora Geral de Apoio as Escolas Indigenas:

Ivete Maria Barbosa Madeira Campos

Enderego:

MEC/SEF/DPEF

Coordenacao Geral de Apoio as Escolas Indigenas

Esplanada dos Ministerios, Bloco "L", Sala 626

CEP: 70.047-900 - Brasilia/ DF

Tel.: (61)410 8630/410 8997

Fax: (61)410 9274

e-mail: HYPERLINK <mailto:cgaei@sef.mec.gov.br>

Esta publicacao e resultado do projeto "Educação Formal Satere-Mawe" promovido pela OPISM (Organização dos Professores Indigenas Satere-Mawe), com apoio do Ministerio da Educação, recomendada pelo Comite de Educação Escolar Indigena no ambito do Programa de Promoção e Divulgação de Materials Didatico-Pedagogicos para Escolas Indigenas.

**Warana sa'awy etiat : livro de leitura na lingua
Satere-Mawe, / Projeto Educação Formal Satere-
Mawe. - Brasilia : OPISM : MEC, 2000.
21p. : il.**

**1Cultura Indigena 2.Educação Escolar Indigena
I. Titulo.**

CDU37(=081:81)

Warana sa'awy etiat

00123

Livro de Leitura na Língua Satere-Mawe

Território Satere-Mawe / Amazonas

Projeto "Educação Formal Satere-Mawe"

OPISM / MEC

Brasília - DF / 2000

Sehay nug hat

Maturu'apep'i Satere-Mawe

Iwan hat

Maturu'apep'i Satere-Mawe

Ha'agkapnug haria

Atto Warana Satere-Mawe

Su'i Akuri Satere-Mawe

Mowyro hat

Dulce Franceschini

Arte Final

Dulce Franceschini

Pyno meikowat popera ihay warana sa'awy ete.

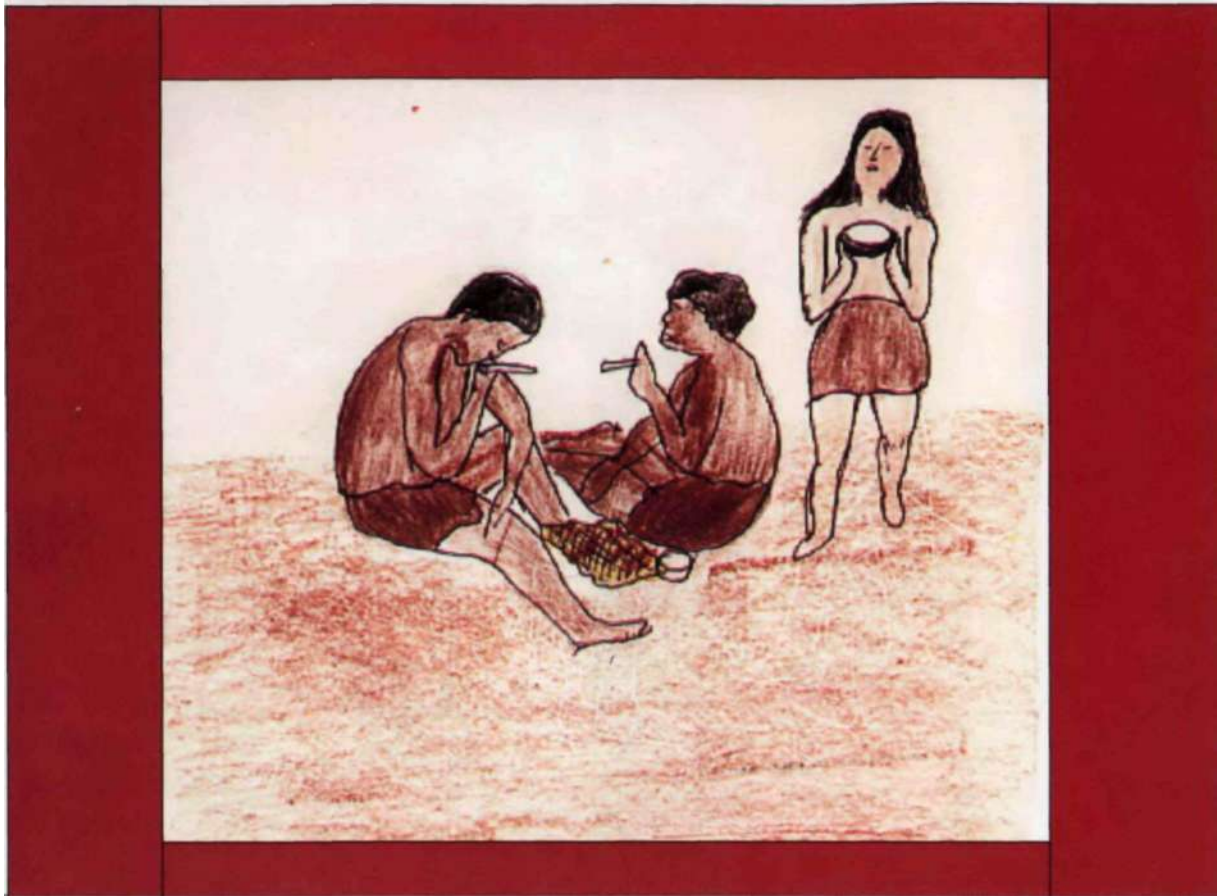
Pyno Maturu'apep'i tiwan etikuap i'ewyte etikuap
po'og aipusu wan hamo.

Meiko ti warana etiat enoi hap wentup. Ma'ato
tukupte'en irania'in hanoi haria wy.

Pyno yt meikowat pe yn'i hanoi hap toine'en.

Koitywy ti en waku etimowempap.

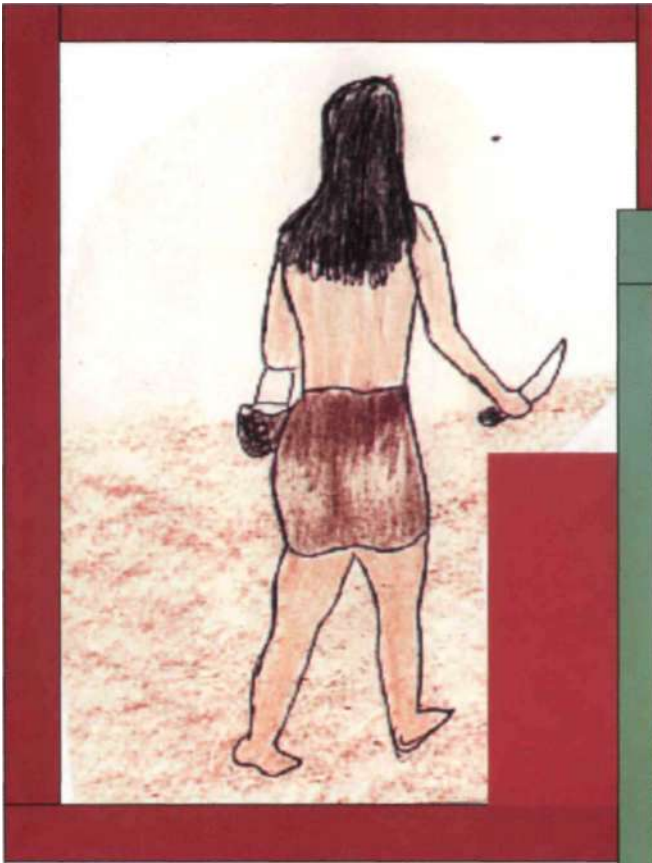

Nimo so warana yt kat'i.

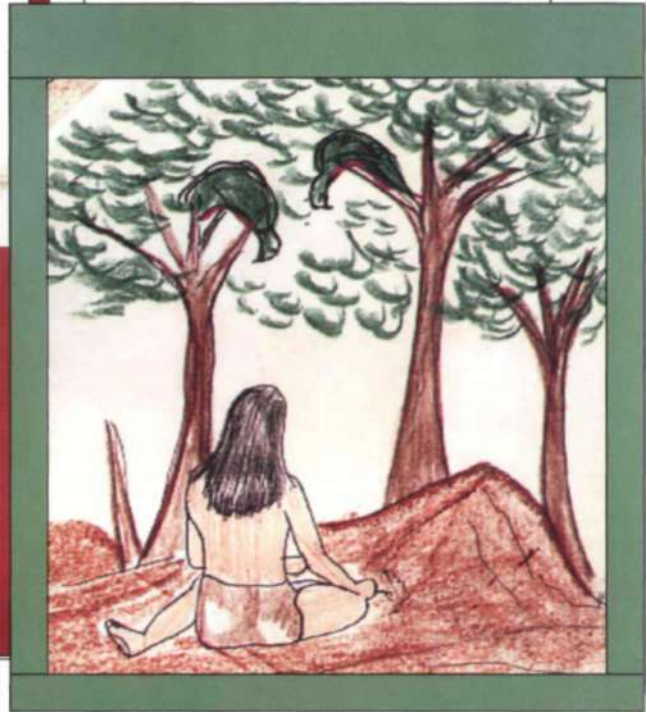
Wentup e'at pe so wepowero haria ta'atuinyt po'oro:

- Ehu'at kahu ywysaigpori uinyt, i'atu'e.

- Ewe'eg wo'o ma'ato uinyt i'atu'e, mio ti aru ihainia'in meimue puo emoweuka'i uinyt, na'ato'o yt wekryy ere tei'o, ma'ato yt etikuap'i pote ti aru emihyka aru ihypy'at uinyt i'acu'e.

Mi'i hawyi toto, pun-hep te'e
he totiat hawyi tuwepysop-pik
ta'apyk hamo.

Waku hawyi ta'apyk turan to'eg ra'yn moihup-moihup arariu'i ehap ko'i.

Mi'i hawyi i'atuwempap'i ra'yn nary Uniawasap'i ewowi :

- Uniawasap'i ereha'at meikowo! Uniawasap'i ereha'at meikowo! i'atu'e.

Ma'ato so yt teha'at'i, toho'osaty'i-saty'i newo'i:

- Eweiwat ro sopo'e, yt moroho'oky'esat'i rat'e, yt eimoweuka'i hamo'i rat ariot'e.

Mi'i hawyi toho'opok kahu waku hawyi tut ira'yn to'yat kape tewe'eghog wywo.

Haipekai so te'era'apyk hawyi ta'atunug na'yn yt nakuat'i hary e'amyap wot'i tote.
Mi'i hawyi hary hupi'a ra'yn.

E'ihot'ok pe so ikywyt'in tipo'oro ta'atupohag hyka hamo ira'yn:

- Etihyka iro aipohag uinyt, mio som waku ra'yn watemoput'ok kahato, i'atu'e..

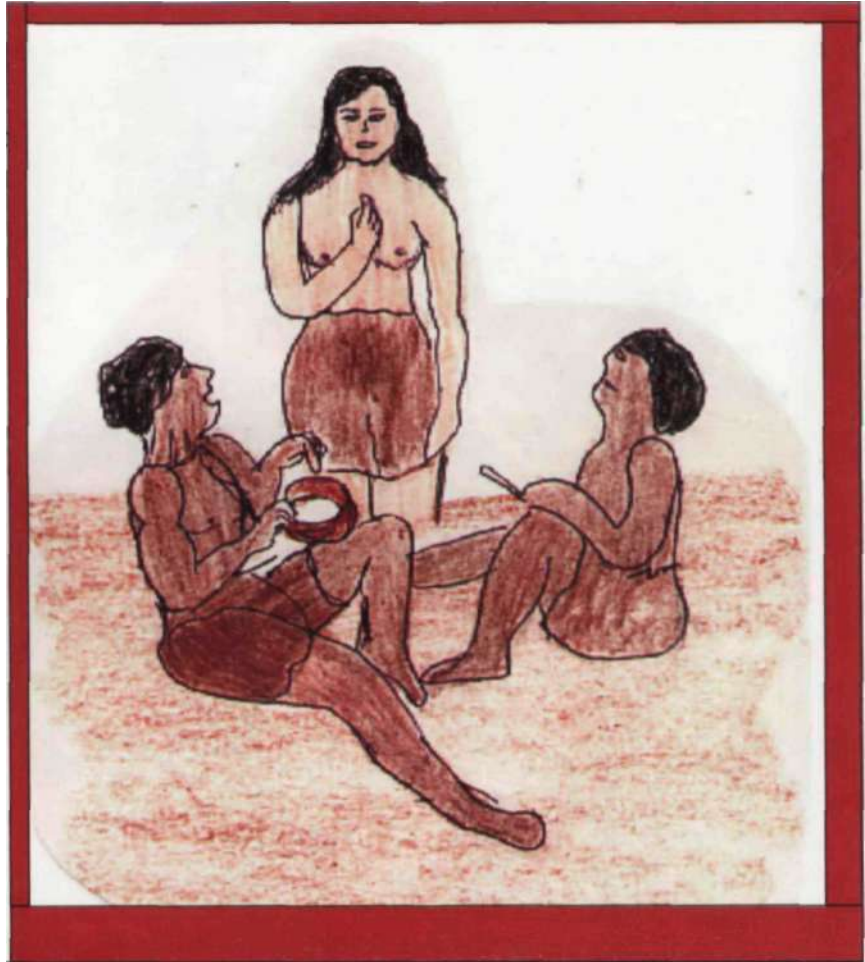
Toihyka i'atupohag turan so ihypy'at ne'i ra'yn.

Mi'i hawyi so ikywyt'in
i'atupy'ahak kahato,
hawyi so miotan i'atu'e :

-Yt etikuap hin'i rasiq
waig uru'e hap uinyt
i'atu'e, pyno eresakupe-
huwya ro uinyt, i'atu'e.

Ma'ato so hary
Uniawasapi ti'atuwesat:

- Yt toren uikywyt'e.

Te'e hawyi so toi'auka teran tomempyt ma'ato hirakat yt iku'uro hin'i tuwemoherep
ihaigte.

Mi'i hawyi so hary to'e tomempyt pe :

- En aru ma'ato mit'in erohik hano ereine'en uimempyt'e !
- En aru ma'ato yt naku'i pote waig-waig ere tuereto e'ywapakuptia pe uimempyt'e !

Mi'i hawyi itag imempyt, hawyi so hary Uniawasap'i ikywyt'in tipo'oro ira'yn we'ehog su'at hamo.

- Ehu'at kahu ywysaigpori uinyt, i'atu'e.

Mi'i hawyi toto. Ito pote yn so tog'e ra'yn imoweuka'i pore haria, hawyi so i'atuwempap'i hary ewowi ma'ato so toho'osaty'i-saty'i :

- Waig eiwempap'i te uhewowi'e, yt eimoweuka'i hamo'i rat ariot'e, sopro pyno eiweiwat'e.

Mi'i hawyi so tuwat ta'ase'i yat kape hawyi te'ero'e :

- Ase'i, yt iwese'i ran uruete, i'atu'e.

Mi'i hawyi so i'atu'ase'i ti'atuwesat:

- Are paig uhete ti som paig iwese rat, te'e hawyi toto hary pu'ap totiat hekatup hamo.

Mi'i tote so tuwekaphigka sese ikaphig. Hawyi hary haty'i-haty'i :

- Oko'an uiky'esat sio ere apo'e, ekaphig poity'i rat'e, sopro moto en wy'e.

Mi'i hawyi pun'e'i he'yjan kai, itote so tuwekaphigka pon ikaphig se ra'yn, mi'i pote so hary to'e :

- Are an'e miowat rig an'e, ikaphig se kahato rat'e, uiat no teran'e, miotan'e pote so moi to'e ra'yn :

- Mio rake sio paig'e, uito uiky'esat tirat'e. Te'e hawyi pun'e'i he'yjan kai hawyi mit no ra'yn tuwemoherep hary ewakai. Mi'i hawyi apo'e hary pe :

- Kat ere keig koity'i'e?

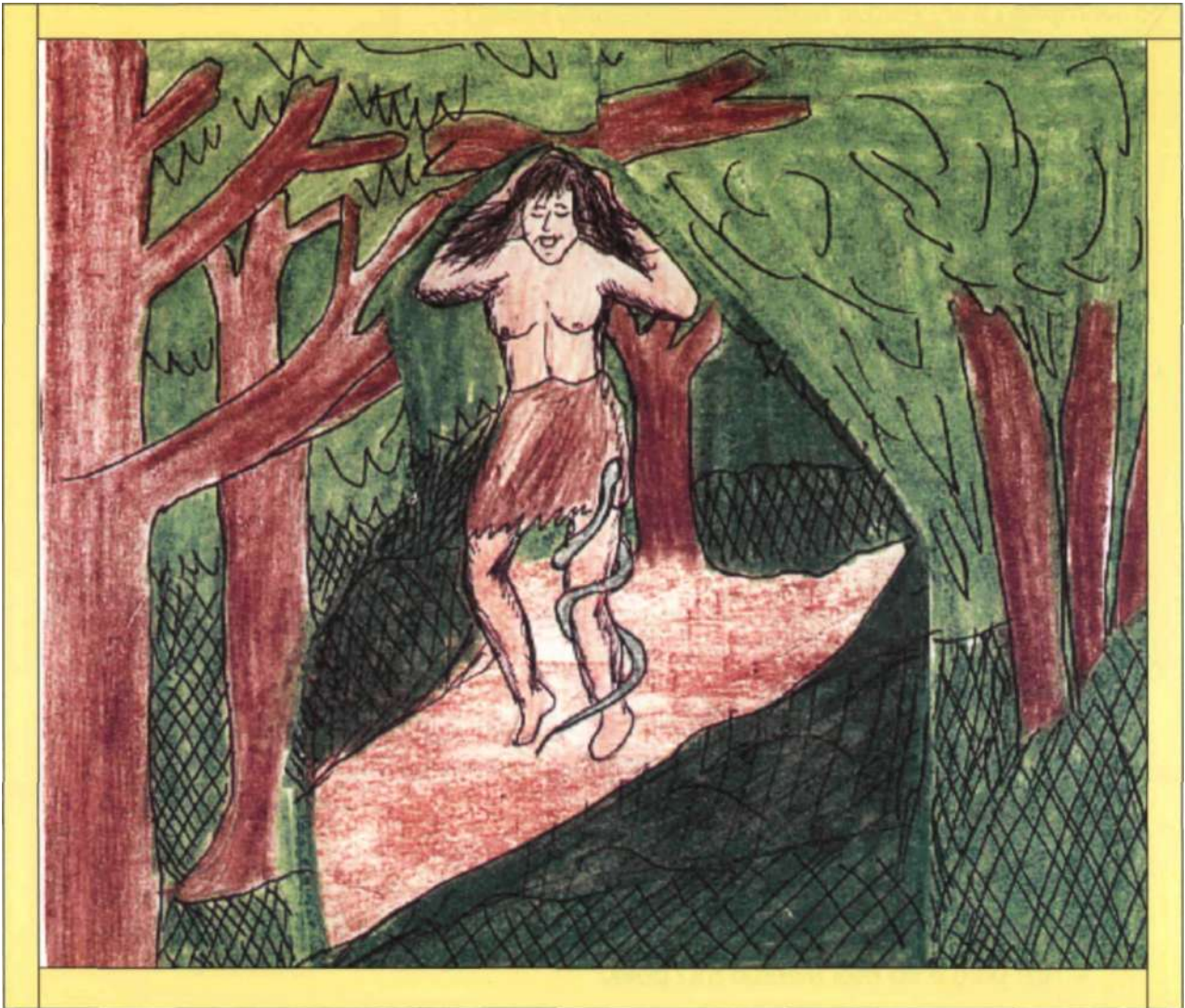
Mi'i pote hary tiwesat:

- Yt tore'i'e, juempiat ikaphig se pote ne'i rakue uiat no teran miowat are'e.

- Are paig'e so moi tiwesat mi'i pote.

Miota te'e hawyi so pun'e he'yjan me hawyi so hary pu'ap sakpo tuwe'oktorok.
Iwo'oktorok topu'ap sakpuat ripyt so tohakpo, mi'i tiptyt sakupy ete tuwepo'i ra'yn moi .
Mi'i hawyi hary tihyrym pun'e mu'ap wopepe haype to'e :

-To'i hy ! Uiky'esat sio ere apo'e. Ma'ato so hary hupi'a ra'yn.

E'ihot'ok pe hawyi so ikywyt'in tipo'oro ira'yn ta'atupohag hyka hamo.

- Uinyt i'atu'e, etihyka iro aipohag uinyt, i'atu'e.

Mi'i hawyi toihyka, mi'i turan so ihypy'at ne'i ra'yn imihyka. Hawyi ikywyt'in haty'i-haty'i:

- Waig urutu'e kue epe uinyt i'atu'e, ma'ato awy ran yt etikuap'i rat uruehay i'atu'e.

Koitywy eti'auka ro emempyt i'atu'e ta'atuinyt pe, eresakupe-huwya ro i'atu'e.

Ma'ato so hary ti'atuwesat:

- Yt toren nio'e ei'ewy rat uipotmogko'i teran'e.

Mi'i hawyi hirakat iwato, tuwemowato hary jun-mya pe toran hawyi tuwemoherep mesuwat yi tote. Hirakat wemoherep hawyi, ikywyt mempyt'in i'atukohyeput ta'atue'ase'i kape hawyi ta'atuhenoi:

- Imempyt ra'yn Uniawasap'i, ikahu kahato tikue i'atu'e. Mi'i pote so i'atue'ase'i ti'atuwesat:

- He rat som mio'e, uito pot yt ateruwehum'i irat Uniawasap'i mempyt ete'e.

Moi wekry tuiptyt teran uipytyt tote tuwetypy'i yt are'i rat'e.

Mi'i hawyi hirakat itag. Itag hit ra'yn, mak-mak 'e kuap ta'yn hawyi so ity tipory'anug na'yn tomempyt. Mi'i hawyi so hewyry pya ra'yn toty kai, mi'i tusake so pun-hep'e tehamu'in yat e'oken note ra'yn. Itote toipuenti wentup mikoi'yp sese ipoity rakat, mi'i hawyi so toty kape pun'e te'e hawyi tohenoi:

- Juempiat mikoi keig'e hamu'in e'oken notiat keig'e ipoity kahato tikue'e.

Mi'i pote so ity heno pyno mohu'at'e areha'at mono aimewat pe miotan'e ehap'e ity. Mi'i hawyi hirakat toto, meijuran toterut wentup'a hawyi :

- Mewat tiran uity'e.

Mi'i hawyi ity heno:

- We'eja rat meime, ewakawiat uimi'ypytuk taneke'e, ma'ato wy ti som ehamu'in muo iky'e ra'yn'e, ewe'eg wo'o pyno'e.

Ma'ato so hirakat ne'i tupono yt tuwe'eg hap ewy hin'i.

Sake so hehamu'in tipuenti ra'yn ipyjaig ta'atumikoi ypyke, hawyi so ta'atuheno i ta'atu'ywot pe :

- Ta'atupuenti ra'yn neke aimikoi i'atu'e, ta'atuho'ohep ra'yn neke i'atu'e.
- Mekepuo raneke atipo'oro pirikitu ipohyt ra'yn pote'o, en etipohyt terek ui'ehap ne'i rat sogke 'e, ma'ato so yt raneke i'atu'e.
- Mekepuo raneke atipo'oro ga'apy merep ku'unia (akuri), en'o hat tug'e ra'yn mote etiwepykue't ui'ehap 'e.
- Yt rakue paig i'atu'e, mi'i pot som yt ipyjaig'i rat i'atu'e.

Mi'i hawyi so apo'e ra'yn :

- Aikotaig pyno 'e.
 - Ta'i ha'aria kupy neke i'atu'e, ipyjaig rakat newo'i ran i'atu'e.
 - Are pyno ti sio mi'iria iran ne je'e, aheinyt mempyt sogke'e ewehekatup to'e.
- E'ihot'ok pe tuwat hepiok hamo turan so put'ok i'atu'e haipe kai ira'yn. Mi'i hawyi

so miotan i'atu'e :

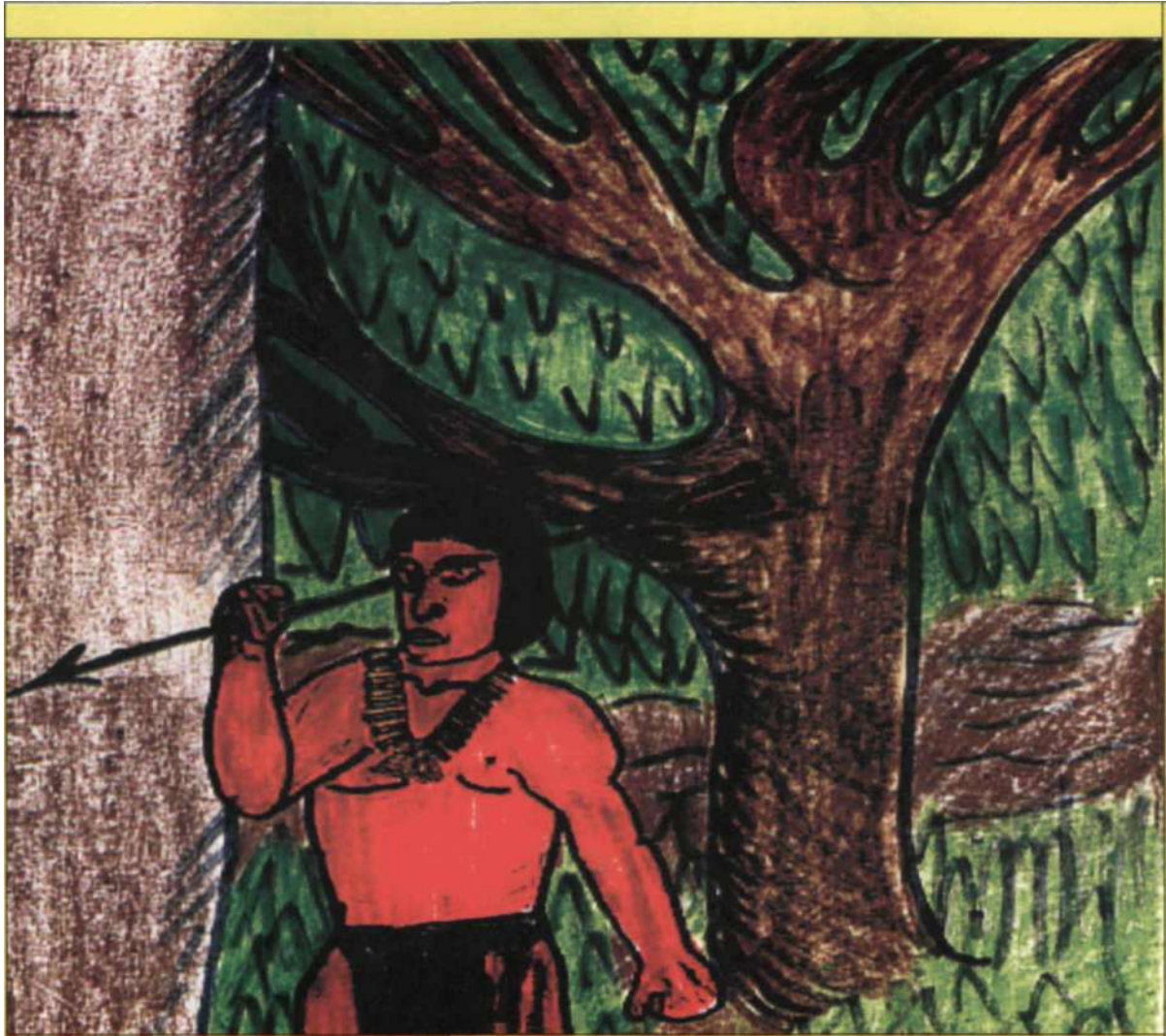
- Mogki'ite ti am inamig na'yn i'atu'e.

Mi'i hawyi so ahiagkay'i ehap ta'atunampin na'yn.

- En'o hut ra'yn pote eheno i'atu'e.
- Meke ra'yn tokosap, meke ra'yn moikyt-pakup tokosap ere'o i'atu'e.

Ehap ewy ra'yn so hirakat ut ra'yn pote.

- Meke ra'yn 'e, meke ra'yn moikyt-pakup tokosap 'e.
- Mio ra'yn kuepe i'atu'e, koitywy ti aru inamig na'yn i'atu'e, ewei'auka ro 'e so i'atue'ase'i wentup'ok 'o i'awa pytkai wentup'ok'o urawa ehapo mohyryp mo i'oktek 'e ra'yn.

Meijumpe so ihamu hekatup hirakat i'auka hamo.

Mi'i hawyi ihamu myk'e toi'awa hamuat ra'yn.

- Kopuat ripyt am ati'awa paig ! Te'e hap wywo meijempe toigne'en
ihamu.

Wakupiat tehamu'in kupte'en turan na yn so hirakat ta'apyk tuerut. Mi'i hawyi we'eja'yp hake turan yne so ta'atu'awa ra'yn.

- Yt eweihaika tei'o'e, pytkai so wentup muat ta'awa pote yn so kak'e:
- A'ig'e uity te'ehawe.

Mi'i hawyi wiat'i "A'ig'e!" pote so ity tut, teput tuerut, pun-hep'e turan imempyt ta'atu'auka ra'yn.

Mi'i hawyi totat tomempyt pory'a hawyi tokywyt'in kape myk'e-myk'e "mara'awa-mara'awa" 'e. Ma'ato ikywyt'in tipohari mory'a ete hawyi te'ero 'e.

- Yt aru meikowat epo pe uinyt i'atu'e, mi'ite jum i'atu'e so penem'a. Kowat yn aru ewat epo pe toigne'en i'atu'e.

Waku hawyi tokosap
tomempyt ewowi hawyi
totat i'akag wywuat i'oktek.

Mi'i hawyi iha poran
toihep.

Toihep mi'ite koile.

Toikoi tomemptyt eha poran hawyi so hentyt wentup mikoi warana ewy wuat i'yp takat. Mi'i ti hapiri ewarana ehap.

Mi'i hawyi so toi'uhu ra'yn :

- En am warana ewy kahato ereine'en wen'e ma'ato wy ti am yt mi'u
wo'i ereine'en'e.

Mi'i hawyi te'i tokosap
tomempyt oktek kapiat hawyi
toihep kokawiat iha ira'yn.

Mi'i ti iha posese ra'yn.

Toihep tomempyt eha
posese hawyi toikoi, mi'i ti wy
hentyt ra'yn wy.

Hentyt hawyi so
tohet-nug na'yn.

- Warana'e ra'yn.
- Koitywy ti waku ra'yn
ma'ato'e.

Hentyt ra'yn warana, ihaigte kahato yi sa'awy totiat re hap ewy.

Hentyt, ihaigte, itag hawyi hat. Mi'i hawyi hary to'e :

- En ni aru mipap ehay wywo erepyhu'at'e !
- En aru sehay ihay se rakat etipusu-enotem'e !
- En aru motpap etihay-nug wuat'i e'at pe'e !
- En aru morekuat no ereine'en'e !
- Ihaky'e'i mono ta'atu'ehawe e'auka uimempyt'e ma'ato aru yt ehaky'e'ii aru'e !

Mi'ite asyp i'oktek ha'a wywuat'e. Mi'i kaipyi hary Uniawasap'i tomuehaigte
ira'yn tomempyt hehamu'in mi'auka.

Livros Grátis

(<http://www.livrosgratis.com.br>)

Milhares de Livros para Download:

[Baixar livros de Administração](#)

[Baixar livros de Agronomia](#)

[Baixar livros de Arquitetura](#)

[Baixar livros de Artes](#)

[Baixar livros de Astronomia](#)

[Baixar livros de Biologia Geral](#)

[Baixar livros de Ciência da Computação](#)

[Baixar livros de Ciência da Informação](#)

[Baixar livros de Ciência Política](#)

[Baixar livros de Ciências da Saúde](#)

[Baixar livros de Comunicação](#)

[Baixar livros do Conselho Nacional de Educação - CNE](#)

[Baixar livros de Defesa civil](#)

[Baixar livros de Direito](#)

[Baixar livros de Direitos humanos](#)

[Baixar livros de Economia](#)

[Baixar livros de Economia Doméstica](#)

[Baixar livros de Educação](#)

[Baixar livros de Educação - Trânsito](#)

[Baixar livros de Educação Física](#)

[Baixar livros de Engenharia Aeroespacial](#)

[Baixar livros de Farmácia](#)

[Baixar livros de Filosofia](#)

[Baixar livros de Física](#)

[Baixar livros de Geociências](#)

[Baixar livros de Geografia](#)

[Baixar livros de História](#)

[Baixar livros de Línguas](#)

[Baixar livros de Literatura](#)
[Baixar livros de Literatura de Cordel](#)
[Baixar livros de Literatura Infantil](#)
[Baixar livros de Matemática](#)
[Baixar livros de Medicina](#)
[Baixar livros de Medicina Veterinária](#)
[Baixar livros de Meio Ambiente](#)
[Baixar livros de Meteorologia](#)
[Baixar Monografias e TCC](#)
[Baixar livros Multidisciplinar](#)
[Baixar livros de Música](#)
[Baixar livros de Psicologia](#)
[Baixar livros de Química](#)
[Baixar livros de Saúde Coletiva](#)
[Baixar livros de Serviço Social](#)
[Baixar livros de Sociologia](#)
[Baixar livros de Teologia](#)
[Baixar livros de Trabalho](#)
[Baixar livros de Turismo](#)